

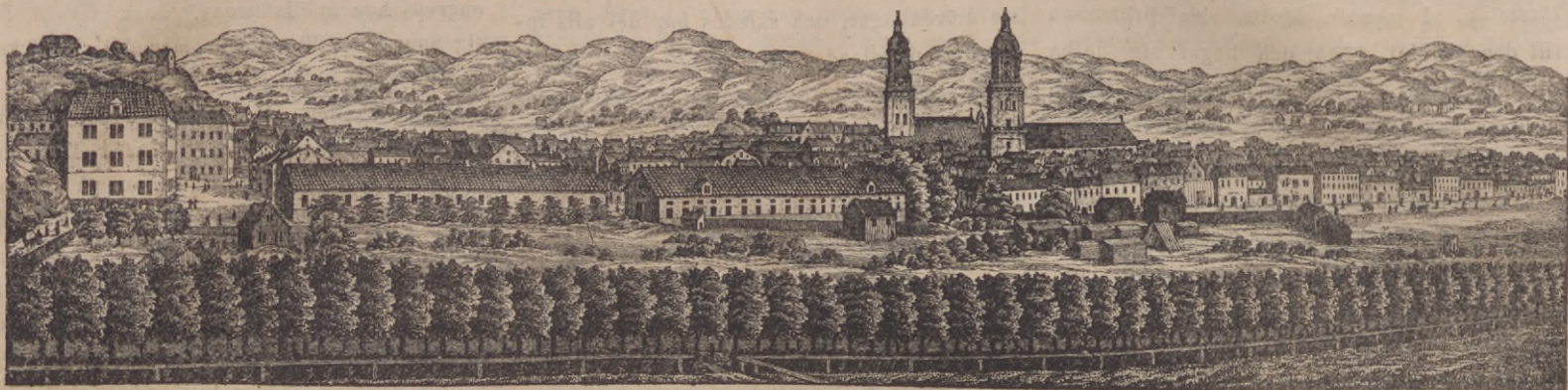
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Illustrerad nyaste Söndagsmagasin.

(N:o 19.)

C. Petersens Lith. Tryk. i Göteborg.

N:o 37.) Utkommer hvarje Söndag kl. 7 f. m. Göteborg d. 15 September 1850. Pris för år: 4 1/2, för halft år 2 1/2 Rdr. bko (IV årgången)

Mad. Adelaide af Orleans.

Eugenie Adelaide Louise, prinsessa af Orleans, föddes i Paris den 23 Augusti 1777 i palais Royal, hennes faders Louis Philip, hertig af Orleans residens, fyra år efter hennes broder, hertigen af Chartres. Hennes moder var prinsessan Marie Adelaide af Bourbon-Penthièvre. Sina barns uppfostran hade hertigen anförtrott åt den berömda fru von Silbery — von Genlis —, hvilken ledde densamma helt och hållet efter Rousseaus idéer, hvilka den tiden mest följdes i uppfostringskonsten, och för att ostörd kunna lösa denna sin uppgift, hade hon dragit sig tillbaka med sina två lärjungar till klostret Belle-Chasse, uti hvars trädgård man hade låtit uppföra en präktig paviljong, hvars hela inrättning var beräknad för ändamålet med deras vistande der. Fru von Genlis' inflytande på prinsessan och hennes broder retade emellertid i högsta grad hertiginnan af Orleans moderliga svärtsjuka, hvilken också på grund af häftiga uppträden förorsakade uppfostrarinnans aflägsnande. Men denna skilsmässa var så smärtsam för prinsessan Adelaide, att hennes helse led deraf och man nödgades återkalla fru von Genlis. Men då hon icke

ville blottställa sig för dagliga strider med hertiginnan, så visste hon att förskaffa sig hertiginnan af Orleans tillstånd att med sina lärjungar få företaga en resa till England.

Revolutionens tilldragelser dröjde icke att inverka på prinsessans lif: man satte hennes namn på emigranternas lista. Väl lyckades det hennes fader, som sjelf hotades, att utverka återtagandet af denna förhållnings-

regel; men knappt hade prinsessan återvänt med fru von Genlis till Frankrike, innan hon från församlingsrådet i Paris befalldes, att inom 24 timmar lemna Paris, och Frankrike inom tre dagar. Hertigen af Chartres, kommen till kunskap om sin systers beträngda ställning, lemnade hären efter nederlaget vid Nerwinden, begaf sig till det österrikiska huvudquarteret i Mons, för att erhålla pass och

ilade derifrån till Schweiz, för att träffa sin syster i Schaffhausen. Men vistandet i denna stad erböd dem ingen säkerhet; de begäfvos sig därför den 6 Maj 1793 till Zürich och derifrån, hvarest de heller icke voro säkra, till Zug, der det förunnades dem, att, under namn af en irländsk familj, få uthvila några veckor; men då de detoaktadt igenkändes som emigranter, tvingades de att söka en annan tillflyktsort. Då nu hertigen insåg, att hans närvaro, i stället att skydda hans syster, endast tjente dertill att vända regeringens och polisens uppmärksamhet på dem, så fattade han det beslut att skiljas från henne. Han vände sig därför till hr. af Montesquieu, hvilken visat Genferregeringen åtskilliga tjänster, hvilka förskaffat honom stort inflytande i denna Conton, och genom hans bemedling upptogs prinsessan och fru von Genlis

Madame Eugenie Adelaide Louise af Orleans.

i den heliga Claras kloster vid Brengarten, medan hennes broder måtte flykta från Canton till Canton tills han i Reichenau fann en åtta månaders hvilopunkt såsom lärare i matematik. I nämnde kloster blef prinsessan till den 11 Maj 1794, och begaf sig derpå till Ungern till sin tant, prinsessan af Conti; derifrån ilade hertiginnan af Orleans till Figueras.

Emellertid hade hertigen af Chartres i September 1796 i Hamburg inskeppat sig till Amerika, hvarhän hans begge bröder, hertigarna af Montpensier och Beaujolais, följde honom i Februari 1797. De tre bröderna blefvo i Amerika tills Januari 1800, då de återvände till England, och anlände till Falmouth, förenades de åter med systren. Under de följande åtta åren förlorade hertigen af Chartres sina begge bröder, hvarpå han med sin syster begaf sig från Malta till Palermo, der hon 1809 gifte sig med Ferdinand IV:s af Sicilien dotter. Om Ludvig Philips öden efter hans förmålning kunna vi icke vidare sysselsätta oss; vi anlöra blott, att, änskönt Fransmännens drottning alltid varit sin gemåls ömmaste ledsagariinna, så har dock hans syster städse varit hans förtrogna rådgifverska och ledariinna.

Förande ett indraget lif, sökte Marie Amalie intet inflytande på de offentliga angelägenheterna och hennes tillvaro skul'e nästan blifvit obemärkt, om icke hennes hand i mångt kyrkligt afseende, äfvensom hennes barns förmålning gjort henne bemärkt. Sådant var icke förhållandet med madame Adelaide. Sedan mer än 40 år hade hon ganska litet varit skild från sin konglige broder och hon utöfvade på honom ett väsentligt inflytande.

Fruentimrerna hafva i Frankrike alltid haft ett långt större inflytande i politiken än i något annat land; vi behöfva blott påminna oss den store Condés syster, den sköna hertiginnan af Longueville, hertiginnan af Maine, markisinnan af Rambouillet, fru von Maintenon, madame Pompadour, madame du Dillant, madame Roland och fru de Genlis; från våra dagar behöfva vi blott nämna madame de Chevreuse, madame di Balbi, madame du Cayla, hertiginnorna af Angoulême och af Berry, furstinnan Lieven och mad. Adelaide. Änskönt den sednare icke hade någon karaktärslikhet med hertiginnan af Angoulême, så erinrade hon dock om henne genom tonen i hennes röst och hennes yttre hållning, och säkert är det, att hon förmådde mycket mer hos sin broder, än svärdottern och niesen hos Carl X.

Mad. Adelaide var en fru af sundt, fast omdöme och lugnt mod, som gingo hand i hand med hennes förstånd. Hon hade sett mycket och varit vittne till de förunderligaste omvexlingar, och således bör det alls icke vara påfallande, att hon tog en väsentlig del i thronvexlingen 1830. Historien har ännu icke tillfyllest utredt händelserna omedelbart före revolutionen 1830, uti hvilka hertigen af Orleans spelade en ännu obestämd rol och som, genom det sedan segrande partiet, satte honom på thronen; men mad. Adelaides uppförande i denne märkvärdiga tid är väl bekant, och hennes beslutsamhet i ett ögonblick, då Ludvig Philip sjelf lade en uppenbar obeslutsamhet i dagen och hertiginnan af Orleans uttalade sin bestämda motvilja, må man tillskrifva henne (Madame Adelaide) äran af att hafva satt kronan på sin broders hufvud. Den 30 Juli 1830 kommo herrar Thiers och Scheffer — då ännu män af förordnad betydelse, till att andraga om en krona! — till Neuilly, för att meddela familjen Orleans det partiets önskan, som då för tiden hade största makten i Paris. Ludvig Philip hade dragit sig tillbaka till Raincy och sändebuden från hotel Laffite mottogos af hertiginnan, som var för ädelmodig att mottaga en krona, som så nyss blifvit från ryckt hennes närmaste anförvandter. Men saken ändrade sig genast, då mad. Adelaide trädde in i rummet. "Gören med oss hvad I viljen," sade den, icke utan äregirighet modiga prinsessan, "när I blott icke förbannen oss." Hon lyssnade med benäget öra på de grunder, med hvilka hr. Thiers tänkte understödja sin sändning. Hon uttalade sin egen beredvillighet att återkomma till Paris, hvilket då var helt och hållet i den lägre befolkningens händer, och antog i sin broders namn det tillbud, som lade Frankrikes öde i hans händer.

På alla Ludvig Philips följande handlingar har mad. Adelaide iverkat och det är hon som väsentligen bidragit till, att franska politiken antog en uteslutande hus- och hofkaraktär. Hennes klokhet och trohet berättigade henne till konungens förtroende och gjorde henne ministrarna medgörliga, under det att hennes enorma förmögenhet satte henne i stånd att sörja för dem af den kongliga familjen, för hvilka deputeradekammaren ännu icke utfäst något underhåll.

Mad. Adelaide hade rodan i många år varit hemligt gift med general Athalin, pär af Frankrike och konungens adjutant. Sedan lång tid tillbaka led hon af en lungsjukdom, som småningom medtog hennes krafter. Ef-

ter Lecomtes mordafall på konungen sade hon till en af sina hedersdamor: "Jag ville ännu gerna lefva någon tid, men denna dag har gifvit mig dödsstöten." I December 1847 angreps hon af "Influenza," dock visade hon sig ännu den 30 samma månad i hofcirkeln och intet lät befara, att hennes slut var så nära för handen. Hon uttalade sjelf det hopp att bevista nyårsvisiterna. Den 31 December om eftermiddagen inslumrade hon på sin soffa. Hennes sömn var lugn och antydd icke någon fara. Konungen kom in i hennes rum, men aflägsnade sig åter utan att väcka henne. Sednare på eftermiddagen närmade sig henne hennes lifmedikus, och sedan han sorgfälligt iakttagit hennes tillstånd började han hysa farhågor. Kort efter tillkännagävo symptom af betänklig art den verkliga betydelsen af denna fridsamma sömn — det var dödsslumrens början. Konungen, drottningen och prinsessorna församlade sig omkring hennes läger och under deras tårar och böner tog hon religionens tröst. Några minuter sednare var prinsessan Adelaide icke mer.

Begge kamrarna aflade ett kondulansbesök hos konungen. Prinsessans lik balsamerades, utställdes i ett *chappelle ardente* i Tuilerierna och bisattes i Dreux. Till arfvingar af hennes förmögenhet hade hon insatt konungens tre söner, drottningen af Belgien, hertigen af Chartres (hertiginnans af Orleans son), den unga hertigen af Würtemberg och flera välgörenhetsinrättningar. Hertigen af Aumale har hon blott efterlemnadt några konstsaker till minne.

Uppgräfvandet af en romersk villa i Pyreneerna.

För omkring 15 år sedan uppläcktes på ett fält, som tillhörde en viss Mouret och ligger emellan floden Nez och vägen från Oleron till Pau, i ringa djup under jordytan, några mosaiker. Förlidna vinter kom en ung Engländer, vid namn Sabine Baring Gould, dit bort, och, lianande smak i forminnen, utbad han sig tillstånd af innehofvaren att lå anställa noggrannare forskningar. Upptäckandet af en romersk villa blef följden af tillätelsen härtill. Byggnadens hela längd utgör 123 fot och sträcker sig från nord till syd. Allt är ännu icke utgräfdt, men så långt som jorden är bortskaffad, ser man, att det på nordligaste ändan befanns sig två rum, det ena 26, det andra 23 fot långt med en bredd af 22 fot, begge försedda med vackra golv och infattade med mosaiker af stor mångfald i färg och mönster. Derpå kommer gården, omgifven af en gång, som förer till ett stort halfrunt rum. På södra sidan äro likaledes tvenne rum, inlagda på samma sätt, men med olika mönster, som här bestå af blommor och girlander, fiskar, vaser och olika vapen. I sednare tiden hafva ytterligare tvenne andra Engländer infunnit sig som deltagare i ut-

gräfningen, och då det hela blifvit rengjort skall det en fjerdedels mil aflägsna Pau kunna berömma sig af en ny prydnad, då man i dess närhet kommer att få se den bäst bibehållna romerska villa i Frankrike, ja till och med i Italien.

Villan ligger i den sköna dalen Gan, i ringa afstånd från floden Nez. Vägen, som förer ditbort, går öfver en brygga, som heter Pont d'Oly, sannolikt af det latinska ordet *Aula*, hvilket också på landets dialekt betyder palats eller gård. Midten bildar *Impluvium*, en vattenbehållare, som ligger djupare än den öfriga byggnaden och har två blyror, hvaraf det ena sannolikt tillförde vatten, medan det andra bortledde detsamma. Vägen rundt omkring är inlagd med marmor; sannolikt hölls deruti fisk.

Mosaikerna äro för det mesta väl bibehållna, hvilket måste väcka så mycket större förundran, som de blott hade en mycket tunn jordskorpa öfver sig. I synnerligt oskadadt tillstånd befinna sig rummen *A B* och gångarne *F G*.

Prefekten och mären från Pau, ja fransmännen och engländarne af alla klasser, som bo här och i nejden, deltaga med det största intresse i utgräfningen, som dagligen besökes af hundratals människor.

Villan är för närvarande staden Paus besittning, till hvilken grundstyckets egare öfverlemnat eganderätten. Villan skall betäckas med ett tak, för att skydda henne mot vädrets åverkan.

I vår planritning af villan betecknar *A* ett rum, 26, 3 fot långt och 22, 6 fot bredt; mosaiken är väl bibehållen, i midten af ett kors befinner sig ett Neptunshufvud.

B ett rum, 23, 7 fot långt och 22, 6 fot bredt; mosaiken har äfven här bibehållit sig väl.

E ett halfrunt rum, 18, 3, fot långt och 14, 8 fot bredt; mosaiken väl bibehållen på en remna när tvärs igenom.

F G äro gångar omkring *C*.

C en vattenbehållare; mosaiken skadad.

D ett litet rum, 15, 3 fot långt och 8, 1 fot bredt; mosaiken är väl bibehållen, taket i midten något sjunket.

H ett rum, 15, 3 fot långt och 12, 10 fot bredt; kanterna af mosaiken i godt tillstånd midten förstörd.

K ett rum, 10, 1 fot långt och 7, 8 fot bredt, med mosaikgolf.

L en brunn.

M och *I* korridor.

N N hvalfda rum med stängolf.

O O Här blifvo sonderbrutna Amphorer funna.

Djurens instinkt och byggande af sina boningar.

Änkönt djurens själsförmögenheter stå långt under människans, så får man icke neka, att åtminstone hos de ädlare djuren, ett slags öfverläggning, en uppfattning af inträffande omständigheter, ett slags omdömesförmåga, som härflyter af erfarenhet och uppnådd kännedom om ting, mer eller mindre låter förmarka sig, ungefär på samma sätt det visar sig hos barn, som ännu icke kunna tala. Följderna af deras föregaende handlingar tyckas de behålla i minnet och derefter inrätta sina sednare företag; de visa varaktiga affekter; hafva ett slags språk, hvarigenom de uttrycka sina känslor; känna sig som husdjur människorna underordnade, och visa detta genom undergifna rörelser eller bedjande ställningar;

de lära sig förstå människornas språk till en viss grad; människan kan tillkännagifva för dem sin vilja och de låta lära sig att utföra den. Men jemte denna djurens insigt finner man också hos dem ett visst inre behof, som drifver dem, att utan öfverläggning eller anledning, företaga vissa handlingar, som hafva afseende på djurens upprätthållande eller välfärd. Detta inre behof kallar man vanligen naturdrift eller instinkt, och denne drifver djuret än till att ernå något, som dess djuriska väsendes natur fordrar — näringsdrift —, än att åsidosätta eller undfly något, som är vidrigt eller notande — rörelse- och frihetsdrift —, än att fortplanta släktet — parningsdrift och omsorg för ungarna. — Man har redan många gånger sökt förklara instinkternas väsen, men hittills har det ännu icke lyckats för någon att lösa denna gåta, som endast hänförelse oss till idel beundran. Några naturforskare hafva dock åtminstone gifvit oss något ljus i denna sak, i det de icke öfvet jemfört djurens instinkt med sömngångares och magnetismens väsen. Således säger t. ex. Cuvier, att man, för att göra sig en föreställning om djurens instinkt, måste antaga, att de i sitt sensorium hade medfödda och beständiga bilder eller känslor, hvilka bestämma dem att handla således som de vanliga och tillfälliga känslorna i allmänhet bjuda. Det är ett slags dröm eller vision, som ständigt förföljer dem, och i allt, som har afseende på deras instinkt, kan man betrakta dem som ett slags sömnbuler. Också Treviranus säger: om instinkten, såväl i omsorgen för den blifvande yngeln, som själfvidmakthållandet profetiskt förutser såväl rum som tid, så eriarar detta om en liknande förmåga, som vi bemärka hos clairvoyanterna. Zenker finner också i djurens drömlif en likhet med mången företeelse hos sömngångaren och i magnetismen. För öfrigt hafva också människorna instinkt, och handla vida mer efter densamma, än man vanligt tror; men den står under förnuftets herravälde och framträder mindre bland de med tydligt medvetande beledsagade känslorna. Likasom i högsta potens visar sig instinkten i den så kallade konstdriften, som människan helt och hållet saknar, och enligt hvilken djur, antingen ensamt för sig eller ofta i sällskap, framställa i de beundransvärdaste konstskapelser. I synnerhet måste man beundra dessa konstrika byggnader, som vissa djur utföra utan föregående undervisning, endast ledde af sin instinkt, och såsom fullkomliga mästare härutifrån sig företrädesvis sångfoglarna, och bland insekterna biet och getingen, hvilket vi vid slutet af vår korta betraktelse ämnat åskådliggöra med några exempel.

Alla foglar visa höjelse, att företrädesvis bygga sina nästen af bestämda ämnen, äfven som helst ett bestämt ämne till underlag för äggen, och det är blott i brist af detta de tillgripa ett annat. Denna höjelse har ett betydligt inflytande på valet af deras hemvist. Derjemte göra de också synnerligt afseende, vid valet af sina kläckningsplatser, på de omgivande föremålen. Således äro t. ex. de flesta arter af Islands sångfoglar af naturen bestämda att lägga sina ägg på klippor; dock skola vi förgäves söka deras nästen på klippväggarna i det inre af landet, till och med icke vid de fiskrika insjöarna, hvarest de flesta arterna skola finna tillräcklig föda; ty dessa klippor saknar den nödvändiga omgifning af hafvet, som dessa foglar ogerna förlora ur ögonsigte. Men denna lust att kläcka sina ägg vid hafvet, visar sig åter i olika grad. Några välja blott klipporna i öppna hafvet till anläggandet af sina nästen, andra i klippor, som finnas vid mynningen af breda hats-

bugter, åter andra våga sig till och med till klipporna i det innersta af smala bugter, för att der kläcka sina ägg.

Af de foglar, hvars hane lefver tillsammans med flera än en hona, tager den förstnämnde alls ingen del i nästets byggande, och ibland bygga då flera honor på ett gemensamt näste, så som t. ex. den amerikanska strutsen gör. Af dem deremot, bland hvilka hannen endast lefver tillsammans med en hona, deltaga vanligen begge i nästets byggande. De ämnen, hvaraf nästet bygges, äro olika och beroende af vistelseort, temperatur o. s. v., och till detsammans hoplimmande botjena många sig af sin egen, då mycket kläbbiga saliv. Byggnadssättet och nästets form är också utomordentligt olika. De rätta sig efter säkerhet mot köld, väderlek eller fiender, som mer eller mindre äro vådliga för deras ägg eller ungar. Nästena fästas också på mångahanda sätt. Skogsfoglarnas nästen äro för det mesta byggda på en gren eller fästade mellan grevar och qvistar, stundom också, såsom af Pirolen, mellan lodrät stående gaffelgrenar. Andra foglar hänga sina nästen vid trädar eller växtfibrer, så att de hänga i en ständig svängning, andra åter bygga i trädhål, klipphål eller på bara marken. Allmännast bygga foglarna sina nästen enstaka, men också många i stora kolonier; de flesta bygga sig också hvarje år ett nytt näste, men några uppsöka åter sina gamla och laga dem, om så påfordras. Men betraktar man nu ett af dessa konstrika nästen, så vet man i sanning knappt, hvad man mest skall beundra, den stora konstfärdigheten, fliten och den otröttliga ihärdigheten eller den kloka beräkningen. Men har man derjemte det stora nöjet att kunna iakttaga ett fogelpar i dess nästbyggnad, den glädjen att se, med hvilken sorgfällighet det först väljer platsen för nästet; huru det sedan genomvandrar den vidsträckt nejden, för att samla materialier; huru det framförer hvarje enskild jordklump, här eller grässtrå; huru hannen och honan derved äro gemensamt sysselsatta, mödosamt förenande hvarje enskild del och derunder ofta uppmuntra och ömsesidigt tillquitta hvarandra bifall, då må vår beundran säkerligen ännu mer stegras.

Såsom den skickligaste nästkonstnär anses med rätta värfvogeln; således kallar man flera arter af sparffoglarna, nemligen släktena *Ploceus* och *Euplectes*, med stort, ofvantill lindrigt böjdt näbb, hvilka i synnerhet hafva sitt hemvist i Afrika och på de ostindiska öarna, der de veta att mycket skickligt väfva sina nästen af grässtrån och dylika växtämnen. Vi återgifva tvenne af dessa foglars nästen bland våra afbildningar, hvilka väl äro olika i formen, men hvarandra lika i konstrukt utförande. Det ena den gulhufviga värfvogeln — *Euplectes flaviceps* — är sammanflätadt af groft gräs och liknar fullkomligt en korg, då till och med det konstigt flätade och invädda handtaget icke saknas. Det andra är af *Velicurvi* — *Ploceus pensilis* — på Madagaskar och de ostindiska öarna. Denna fogel fastgör vanligen vid en qvist eller ett palmblad sitt näste, som består af grässtrån, hvilka, förenade till en långmaskig väfnad, nästan bildar en klotrund kropp, som förlänges till ett åtminstone en fot långt rör, och innantill är försedd med en sidobyggnad, som erbjuder en säker och bekväm kläckningsplats. Näst efter värfvogelns nästen, göra företrädesvis de af blad sammansydda nästen uppseende. Således tager, t. ex. den indiska skräddarfogeln — *Sylvia sartoria* — ett stort, på ändan af en svigtande gren hängande blad och syr kantarna samman med ett grässtrå, så att det bildar en ficka, och räcker icke ett blad till, så

Den gulhufvade värfvogelns näste.

fästes ett annat torrt derpå, och likaledes med ordentlig sömnad. Det samma gör en af dessa täcka honungsfoglar. — *Dicoeum concolor* —, hvars näste i vår afbildning framställes således, att man tydligen kan se sömnaden. Det inre af detta fickformiga näste beklädes föröfrigt med ull, så att ungarna

deri må finna en mjuk och varm liggplats.

Nästan ännu beundransvärdare äro de ofvannämnde insekternas konstrika boningar, äfven som deras tillgifvenhet för drottningen, deras stora omsorg för hennes väl och trefnad, den uppoffrandekärlek hvar med de bevaka den unga affödan. "Intet bi," säger Burmeister, "sörjer för sig sjelft,

endast för det helas väl, och så länge det har den utsigt att bikupans bibehållande och frodande icke förfelas, är det nöjdt med sitt öde. Men såsnart detta mål misslyckats genom drottningens död, utan utsigt till erhållande af någon ny, blifver det nedslaget och modlöst, inställer sitt arbete och förgår i den öfvertygelse, att det förgäfvat använt all möda.

Nästet till *Dicoeum concolor*.

Men så gerna vi också vilja antaga en synbar öfverläggning, se vi oss dock nödgade att betaga det en sådan fri öfverläggning; det handlar mycket mer enligt några oföränderliga lagar; det har sedan så många tusen generationer icke lärt något nytt, icke mistat något gammalt, och tillkännagifver derigenom dess ofrihet, likasom det å andra sidan för våra ögon klart framstår den största ändamålsenlighet i alla förrättningar af naturens oändliga vishet."

Då vi redan förut i någon årgång af detta magasin fullständigare afhandlat biens lefnadssätt, så välja vi här getingen till ämne för en närmare beskrifning. Denne bygger

Polistes Doubledayi näste.

ger sitt näste dels i jordhål, dels fritt sväfvande på träd, och materialet är icke vax, utan trä, dels friskt och dels multadt, hvilket de med sina starka käftar förarbeta till ett fint mjöl, som de fukta med en salivaktig vätska, hvilken de sedan bilda till tunna papper liknande plän, dem de dels använda till byggandet af de enskilda cellerna och dels till förfärdigandet af det allmänna nästhölstret. Till det sednare bereda vissa getingar, de såkallade pappgetingarna, en formlig pappmassa, som ofta är öfver två linier tjock och utantill alldeles glatt. Vi hafva af bildat trenne sådana nästen. Det ena af *Myrapetra scutellaris*, hvilket tycks vara byggdt hvarstals, och det andra af *Polistes nidulans* i Cayenne, hvilket sednare vi hafva så framställt som om remsor från yttre väggen voro borttagna, så att man såväl kan se de ofvantill befärdiga cellhvarfven efter längden som de nedantill efter bredden. Det tredje slutligen af *Polistes Smeei*, är upphängt mellan blad. Hos den vanliga getingen består

Bälgetingens näste.

Polistes Smeei näste.*Myrapetra scutellaris* näste.

nästet af pappersmassa och har vanligt formen af ett klot, som ibland är öfver en fot i genomskärning. Det har likaledes flera våningar eller cellhvarf, bestående ibland af 16,000 celler jemte en in- och utgång. Band eller pelare af liknande massa stödja våningen. På lika sätt är det här i genomskärning afbildande bälgetingens (*Vespa Crabro*) näste byggdt. Den bygger heldst sitt näste i ihåliga träd; det är mycket större än den vanliga getingens, och de yttre beklädnaderna stå också fria, tills $\frac{1}{2}$ tums bredd från hvarandra, hvarigenom ingångarna föra in i

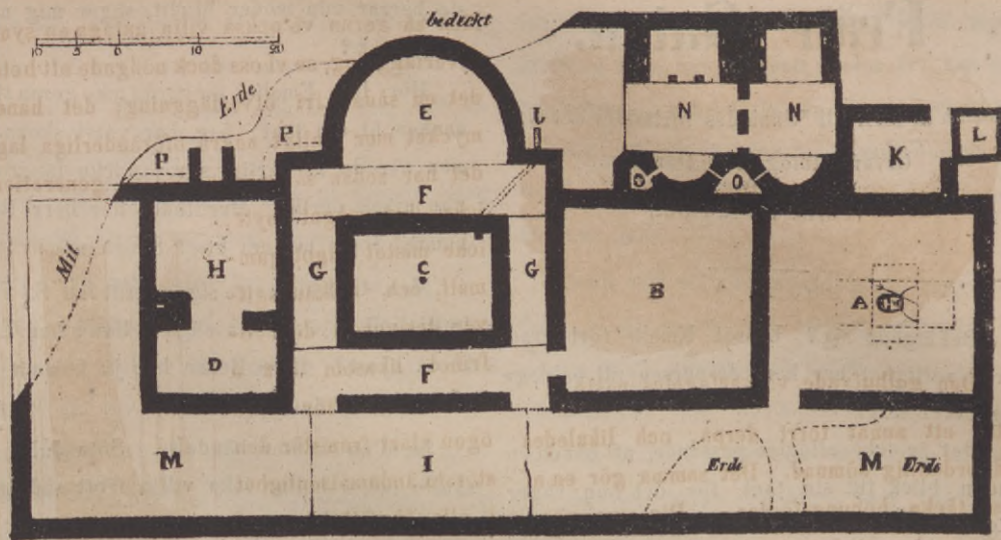
det inre af nästet. Cellernas form är ursprunglig en cylindern, hvarifrån de efterhand öfvergå till en sexkantig. Af en högst egen gestalt, nära nog som en mussla är *Polistes Doubledayi* näste bildadt, som föröfrigt består af en liknande pappersmassa, men har en rund ingång. Det är märkvärdigt, att vi till och med finna något liknande hos många musslor: således omgifva t. ex. buksnäckorna (*Bulimus*) sina ägg med ett kalkaktigt skal, så att hylsan ofta ser ut som ett fogelägg och har ibland ett dufäggs storlek. Af *Bulimus Mindoroensis* nästen, fastgjordt på ett blad, gifva vi här likaledes en afbildning. Kanske komma vi uti ett af de följande numren att upptaga några flera exempel, som för läsaren torde blifva af serdeles intresse.

Polistes nidulans näste.

Bucksnäckans näste.

Mellanrummet A.

Plan af den romurska villan vid Pau.

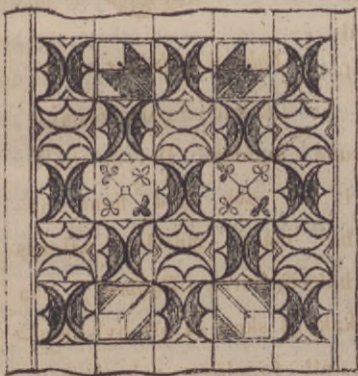
Vattenbehållare C.

Rummet A.

Korridoren L.

Gången F F.

Rummet D.

Gången G G.

Rummet M M.

Rummet E.

Rummet B.

Från Gatan.

Roman af förf. till "Saaledes forholder det sig".

Öfversättning från Danskan.

(Forts. fr. N:o 36.)

Beklagade sig? Utbröt Emelie förbittrad, hvad rättighet har herr Jespersen att baklaga sig öfver mig?

Det är icke alldeles passande, att sända en sådan blick till sin tant, för det hon säger dig dina fel, — förmanade tanten; — i öfrigt gifver det förhållande, hvaruti J stån till hvarandra honom fullkomligt denna rättighet.

Jag står icke i något förhållande till herr Jespersen, förklarade Emelie med fast ton, jag är icke förlofvad med honom och blifver det aldrig, huru gerna J så villjen hafva det, jag hatar och afskyr honom.

Men Emelie, ropte hennes moder bekymrad, du sade dock ännu i förmiddags att du kanske —

Men, älskade moder, det är ju icke min skull om jag har kommit att afsky honom. Man har ju aldrig nämnt hans namn för mig, utan att förebräelser och tillrättavisningar strömmat derofvanpå; så har jag lett, och så har jag sett sur ut, när han har varit här; jag måste ju slutligen frukta för hvarje gång han träder inom dörren. O moder, det är icke dig jag beklagar mig öfver, du har menat mig väl med hvad du sagt; men tant gör det endast för att reta mig; — jag vet i det hela taget icke, hvarföre tant har nödigt att blanda sig i dessa angelägenheter.

Ah! Fröken blifver stött! det är tacken för det jag intresserat mig för dig, att du skulle göra ett godt parti; ja så, jag skall minsann icke längre blanda mig deri. Men lilla Emelie, du får icke misstycka om jag vidblifver att göra din moder uppmärksam på hennes dotters opassande uppförande.

Men Herre Gud, tant, hvad har jag då gjort? säg det hellre rent ut; ty jag vet icke annat, än att jag så godt jag kunnat har sökt att underhålla de menniskor, som i afton varit här.

Så du vet icke annat? Och herr Bearn, som du oafslättligt sjåsåde med, som du uteslutande dansade med, och på köpet denna oanständiga dans; som icke vek från din stol hela aftonen, synes allt detta dig också vara passande?

Ville tant då, att jag skulle sätta mig borta i en vrå och se surmulen ut, för det en af

de herrar min moder bjudit, säger mig några artigheter?

Hör, lilla Emelie, du borde icke gerna slå på nacken åt din tant; jag har velat skona dig; men när du är oartlig, ser jag icke längre någon orsak dertill. Huruledes har herr Bearn kommit i dia moders hus? Svara mig!

Men, Gud förbarme sig, utbröt fru St Clair, hvad vill dock detta säga? Hvad har Emelie då gjort? Herr Bearn har ju kommit alldeles af en händelse.

Ja, af en vacker händelse. Söta Julie, jag skulle också heller icke villja trott sådant om Emelie, och det gör mig visserligen ondt om dig, att jag måste berätta det; men sanningen är att hon har gjort sig bekant med honom på gatan och att de tillsammans funnit på, huru som hon skulle tappa sin portfölj, och han infinna sig för att återställa den.

Men Gud, Emelie utbröt modren i djup smärta, är detta sant? Tala flicka, skulle jag någonsin höra sådant om dig.

Emelie var nästan tillintetgjord; hon hade aldrig tänkt sig, huru styggt hennes äfventyr kunde förtäljas; men hennes tants ton var så ondskefull, att det plötsligt blef henne klart, det hon skulle vara alldeles renomerad, om denna händelse kom ut. Hon fattade sig derföre, och sade med fast stämma:

Moder, jag tviflar på, att tant sjelf tror den historia, hon hade så brådtom att få förtälja. Men hon berättade den på det sätt, att jag icke vill förnedra mig till att säga ett ord till mitt försvar, så länge — men när vi blifva allena, vidblef hon, i det hon omfamnade modren och lemnade sina tårar fritt lopp — för dig beköfver jag icke dölja någon tanke; du vill icke förklara den dålig; du är så god emot mig.

Ja visst, lilla Emelie, tog tanten åter till ordet, jag är ond på dig, för det jag passar på, att du icke alldeles kan löpa utaf som du finner för godt; för det du icke kan få mig till att tro alla de historier, som du kan finna upp i kompani med en herre från gatan, jag vet det nog. Men det är minsann icke för din skull, jag gör mig nu denna omak, och har allt detta bryderi, det är för vår familjs äras skull, det är för din moders skull, att jag har brådtom, som du kallar det, hvad du dock kan tacka för, att den unge Jespersen icke tror på historien. Och derpå, tänker jag, han i morgon gifver dig och din moder det bästa beviset, derigenom att — men jag säger icke mera; gör du blott som du vill, lilla Emelie, du kan vara viss på det jag nog skall åkta mig för att oftare blanda mig i dina affärer.

Nå godnatt kära Julie, ja, det har gjort mig mycket ondt kan du tro; men gråt nu icke längre; det kan ju blifva bra ännu, när blott — nå, godnatt.

Godnatt fru svägerska, sade justitierådet, i det han skyndade sig att bjuda armen åt sin fru; och mycken tack för denna behagliga afton, vidblef han, i det han gick nedför trappan. Det var mycket märkvärdigt hvad du yttrade om den lilla Emelie, sade han på hemvägen till sin fru. Tror du verkligen att det likaväl skulle blifva parti emellan henne och den unge Jespersen? Det skulle särdeles mycket intressera mig att komma i svägerskap med kapten Jespersen.

Det är mycket beklagligt att vår vän kanslisten icke funnit sig föranlåten att fortsätta de genom eldsvådan afbrutne berättelser om sina händelser och analysen af sina känslor, ty det skulle säkert vara af stort intresse få erfara, om han genom sina grundliga observationer slutligen blef öfvertygad, att Emelie, trots Felix' berättelse om portföljen, som i sådant fall måste vara uppdiaktad, just var den kvinna, hans hjerta fordrade, eller om han möjligtvis var nog liberal att icke fordra ett absolut ideal af qvinlighet, men se igenom fingrarna med en enskild svaghet, som tillika, vid hans lärda umgänge, med tiden måste alldeles försvinna. Likaledes ville det visst hafva förskaffat oss en särdeles förnöjelse, att kunna berättat, huruledes, efter att slutligen hafva kommit till den öfvertygelsen, att ögonblicket nu var inne, och efter att hafva upplyst modren om detta intressanta fall, samt utbett sig hennes tillåtelse till att öppna sitt hjerta för dottern, han då skred till denna förrättning med en beundransvärd säkerhet, och med lika så värdiga som väl valda ord visste att tolka sina känslor; huruledes han på ett visst ställe i sitt tal, som otvifvelaktigt var smyckadt med citat af fru von Palzow, förstod att gripa hennes hand, och låta stämman sjunka alldeles som man ser och hör aktörerne göra på spektaklet; huruledes han slutligen efter dessa nödvändiga förberedelser ryckte fram med det spörsmål, på hvars svar hans hjertas lugn och framtids hopp berodde. Och ännu långt mer tillfredsställande skulle det hafva varit, att läsa om hennes äkta qvinliga svar; med hvilka få afbrutna ord hon lugnade hans hjerta och låt hans framtid hoppas — om hon i det hela taget brukade ord; att läsa om hennes nedslagna blick och rodnaude kinder, hennes förvirring och hennes återvunna fattning; kort sagt, om allt hvad som rörde henne i detta upphöjda ögonblick, och som kanslisten visst, till de

ytterligaste omständigheter skulle hafva berättat oss.

Men långt mera tillfredsställande, mera förnöjsamt och intressant skulle det hafva varit, om vi kunde hafva omtalat hennes tankar från det ögonblick, då friaren kom in, och till det, då fästmannen gick ut. Men dertill ville kanslistens manuskript ganska litet hafva hulpt oss; och de öfriga källor, hvarifrån vi hafva denna sanfärdiga historia tiga alldeles stilla här om. Imellertid tro vi oss veta, att Emelie kände någon tillfredsställelse vid att uppfylla sin moders önskan, och fagnade sig åt framtiden, eller åtminstone åt den dag, då hon med sin förlovade under armen, skulle möta Felix och se rätt lycklig ut.

Slut.

I.

Dans ses deguise mens, je crois
Qu'il met de la coquetterie;
Car j'ai vu plus d'une fois
Morphée sous les traits d'Emelie.

C. A. Demoustier.

Vi kunna icke sjelfve nära det allra obetydligaste tvifvel derom, att kanslisten, då han morgonen efter sin förlofningsdag påtog sin halsduk, ju dröjde längre för spegeln, än han strängt taget behöfde till denna förrättning. Men det var ifrån ett ofrivilligt erkännande, att han icke endast hade sina intellektuella gåfvor att tacka för gårdagens seger, som han lät sina ögon, pollisonger, tänder, händer och ställning passera revyn; och han lemnade spegeln med en min, som påminde om kejsaren, då han sade: Soldater, jag är nöjd med er.

Deremot hafva vi icke den minsta orsak att tro, det Felix samma morgon behöfde mer än 5 minuter för att skaka sömnen af sina lemmar och göra sin toilett; ty det uttryck af glädje som hvilade öfver hans ansigte, då han begaf sig nedåt gatan till den kaffé, hvar est han efter vanlig regel begynte sin dag, vittnade tydligt derom, att han tänkte på någon långt intressantare än honom sjelf. Och då han vid öfverenskommen tid trädde in i sin vän Wilhelms rum, var han icke heller sen att berättat Augusta, det han stigit upp så bittida, emedan han hade drömt om Emelie hela natten: De hade seglat tillsammans i en gondol. Musiken hade tonat från den upplysta konsertsalen svagare och svagare, allt som de aflägs-

nade sig; hon lutade sitt hufvud intill hans, under det han söng sin romans, slutligen var det som om allt förgått omkring dem, och de stodo ensamma på en ö.

Det är skada, att du icke på samma gång drömt om något nummer, anmärkte Wilhelm torrt. Det hade visst kommet ut.

O, faniväld med lotteriet och penningarne; jag är så lycklig! En dröm är icke något tomt bländverk, den kommer icke af blodet som läkarne säga oss; nej det är vår själ, som svingar sig lätt, befridd från sitt fängelse. Hennes måste hafva varit med, hon måste hafva drömt om mig; tror du icke detsamma?

Augusta såg sorgmodigt på honom, i det hon sade:

O, jag ville gerna tro det.

Det var likväl skada att du icke drömt om något nummer, sade Wilhelm.

Bah, yttrade Felix, och gnolade på sin romans.

Wilhelm gick ett par gånger upp och ned på golfvet, och växlade ögonkast med Augusta, ändtligen utbröt han:

Hör Felix, hvad ville du göra, om Emelie förlovades med en annan?

Vänta till hon blifver gift, svarade Felix, med ett tillitsfullt leende.

Bravo, sade Wilhelm, du är en gosse som man kan halva heder af, och länge får du väl icke vänta; ty kanslisten kan då hålla bröllop när som helst.

Kanslisten? återlog Felix, och hans leende lemnade honom, hvad vill du säga dermed?

Wilhelm teg, då han såg Felix blek som ett lik.

O nej vidblef denne, det är ju omöjligt. Icke sant, Augusta, Wilhelm vill blott roa sig med mig.

Det var ett styggt svar, ni förut gaf, sade Augusta i stället för att svara; och dock nu, då ni är så blek, ville jag nästan önska att ni mente det.

Ja visst menar jag det, förklarade Felix barskt; jag säger aldrig annat än hvad jag menar. Berätta mig det derfor blott rent ut; är det sant? Ah! det är förträffligt, det gläder mig alldeles makalöst; — så vill jag då vänta tills kanslisten, denne vindtorre pedant—

Han ville framtvinga ett skratt för att förvissa dem att han var glad, men stämman svig-

tade. Hans ansigte förvred sig, blodet perlade fram från underläppen, under det han vred händerna, så att hanskarne gingo sönder i alla sömmar. Augusta gick bort emot honom och tog hans hand, men han ryckte den till sig, i det han sade:

Hvad vill ni? jag är icke sjuk, långt derifrån. Jag rogar mig endast med att rifva sönder mina hanskar, af hvilka jag icke har något behof. Nej! när kanslisten har haft behöf, så skall jag åter gå med gula hanskar.

Augusta vände sig bort; hon ville gerna hafva tröstat honom. Wilhelm teg; han såg att han förtidigt hade berömt honom.

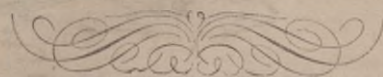
Jag måste dock dit dessförinnan, vidblef Felix, jag måste gratulera; det skall ju så vara, icke sant, Wilhelm? Hon bör icke märka att jag bryr — jag menar, hon bör icke märka, att — att jag aldrig varit ibland folk förut. Låtom oss strax gå dit, Wilhelm, der är kanhända mycket folk, så kunna vi obemärkt — o, fasa! om jag såg dem som kandidaten och hans fästmo i förgår.

Han gömde sitt ansigte i sina händer och satt länge stilla. Tårarne runno ner öfver Augustas kinder och hennes våta blick var fästad på Felix. Wilhelm ryckte på axlarne, mera förargad än deltagande. Slutligen reste Felix sig upp och frågade hvarifrån de visste det.

At detta bref svarade Wilhelm, hvaruti kapten Jespersen tillika låter mig veta, att han har rest till Fyen, och först om en månad kommer tillbaka.

Felix stirrade på brefvet, som om han velat lära sig det utantill. Slutligen lutade han sig tillbaka i soffan och frågade Augusta i en bedjande ton, om han finge lägga sig der en halftimmas tid. Hon gaf honom ett par örn-gott, och Wilhelm satte sig till instrumentet och varierade några kämpevisor. Då Felix slutligen reste sig upp, var han ännu blek och sorgmodig men dock lugn; han tackade sin vän för hans spel, och måste lofva Augusta att komma upp till dem, hvarje gång de sorgliga tankarne fingo öfverhand hos honom. Och han kom oafbrutet flere gånger om dagen.

(Forts.)

Luthers minnestod på torget i Wittenberg.